

Başlangıçta kitabıma az kalsın “Annem soğuktur” adını verecektim, sonra vicdan azabına kapıldım. Annem bundan daha fazlasıydı.

Son arzusu olarak biz çocukları için birkaç kelime yazdı: “Yanınızdan ayrılırken size hayatımın temeli olduğunuzu ve sevinçlerin kederlere her zaman ağır bastığını söylemek isterim.”

Annemin sadece konuşması soğuktu.

Ona “Cesaret Ana” da diyebilirdim ama bu isme çoktan el konulmuştu.* Hem Almanlarla mesele çıksın istemem.

* Bertold Brecht (1898-1956), *Cesaret Ana ve Çocukları* (1939).

Kitaplarımda ailemden haberler verdim. Asla kimseyi öldürmemiş olan babamdan. Hatırı uğruna şairin köylüye dönüştüğü, çocuklarımin annesinden. Artık babayla nereye gittiklerini bilen iki oğlumdan. Beni teselli bulmaz bir dul olarak bırakıp giden karımdan ve Tanrı'nın hizmetkârı olan kızımdan.

Annemden hiç bahsetmedim. Mercek altına almadığım tek kişi o.

Peki neden şimdi? Çünkü yaşlandım. Gangsterler son vurgunlarının ardından daima annelerine sığınırılar.

En çok da, en iyi kısmı sona saklamak istiyordum.

Annem mesafeli ve ketumdu. Ne kendisinden bahsetmekten, ne de başkalarının kendisinden bahsetmesinden hoşlanırdı. Hiçbir zaman başrolde olmamıştı, neden bir kitabın başlığı olsundu ki?

Ailesinde başrol annesinindi; evde babamın; babamın ölümünden sonra biraz da ben başrolde oldum. En büyük çocuktum, onu az üzmedim ama belki de en sevdiği çocuğu bendim.

Daima başkalarının kendisinin önüne geçmesine izin verirdi. Bugün onur mevkiini ona veriyorum, onu öne geçiriyorum. Onun için kahramanı o olacak bir kitap yazacağım.

“Bir kadın kahraman, bir kitapta birlikte yaşanması hoş olan genç bir kızdır.”*

* Mark Twain (1835-1910), Amerikalı yazar.

Senin eski bir fotoğrafını buldum.

Olsa olsa yirmi yaşındasın, muhteşemsin.

Seni o zamanlar tanısaydım, sanırım sana âşık olurdum ve ilanı aşk ederdim. Ben her zaman seçkin, ince, çekingen, ketum, zeki bakışlı, yumuşak huylu ama aynı zamanda canlı kızları sevmişimdir.

Parmak uçlarım yansa da, korlarla ateşli bir mektup yazardım sana.

Geçmişimin katılaşmış toprağını didik didik ettim, kazılar yaptım, hatıraları gömüldüğü yerden çıkardım. Tanıklıklar topladım, annemin hafif bellek kaybına uğramış eski arkadaşlarıyla görüştüm, artık pek iyi hatırlayamıyor, karıştırıyorlar. Kendimi zamanın ışı-ğıyla renkleri solmuş bölük pörçük hatıralar, fotoğraflar ve tanıklıklarla buldum. Yapbozu yeniden kurmaya çalışıyorum. Beynim delik deşik bir gravyer peyniri gibi, delikleri kapatmak için erkek kardeşlerimi ve kız kardeşimi yardıma çağırıyorum.

Sayfalar ilerledikçe annem yeniden hayat bulmaya başlıyor. La Paix sokağında bürodan dönerken, alışverişe giderken görüyorum onu. Ve onu daima endişeyle bekleyen kendimi.

Paix (Barış), nice kavgaya tanık olmuş bir sokak için ne tuhaf bir isim.

Eskiden La Paix sokağında kaldırım taşları vardı.

La Paix sokağında bir yemek sonu. Masanın etrafında üç kişiler, beyazlar giyinmiş annem hariç siyahlar içindeler. Annemin başında kocaman bir kurdele var, on yaşlarında olmalı.

Soluk çiçekleriyle duvar kâğıdı o dönemden, mobilyalar II. Henri. Anne ve babası dimdik ve vakur, ikisi de o dönemden. Duvar saati durmuş. Sahneden gerçek bir çekicilik yayılıyor, geçmişin çekiciliği.

Adeta bir Vuillard tablosu.

İkisi ciddi, annem değil. Hafiften haylaz bir gülümsemesi var. Orada kendini rahat hissetmiyor, geçmişte sıkılır gibi bir hali var. Dışarda eğlenen çocukları ve şimdiki zamanın gürültüsünü duyuyor olmalı.

Onlara katılmayı çok istiyor.

Tablodan çıkmak istiyor.

Annemin adı Marie-Thérèse'di; Bakire Meryem gibi Marie, manastırın taşlarını paspaslarken Tanrı'ya dua eden Lisieux'lü küçük azize gibi Thérèse.

Kutsallığın buhurları ve kokuları arasında yetişmiş olan annem deli dolu bir çocukluk yaşamamıştı, ailesinin yanında yüzü her gün gülmemiş olmalıydı.

Annesinin adı Delphine'di, biz ona "Arras'lı cici anne" derdik. Sert, neşeden yana fukara, daha ziyade sofı, azıcık soğuk, sıcaklık yaymayan biriydi. Pek dindar olmayan babamız yorgun olduğunda ona manastır kuşu diyerek alay eder, rahibelerini de al git yat, derdi.

Cici anne, rahibelere hayrandı. Evimize sık sık rahibeler gelirdi. Cici anne onları misafir ederken salondaki küçük bronz heykeli duvara doğru çevirirdi. Manneken Pis* pipisini gösteremezdi.

Cici annenin dini bir danışmanı vardı, adı peder Vittel'di. Durgun su gibi adamdı. Saçları, yüzü, mayasız kutsal ekmek gibi bembeyazdı. Sesinde hiçbir ifade yoktu. Mırıl mırıl konuşurdu, sanki çoktan cennete gitmiş gibi bir azize benzeyen bir havası vardı. Zaman zaman cici anne hastalandığında, eve gelip ona dua okurdu. Kuşağında Hz. İsa vardı, onu sırmayla işlenmiş bir bel çantasında saklıyordu. Evde onunla karşılaşınca, yere diz çökmek, ellerimizi kenetlemek, başımızı öne eğmek zorundaydık.

Tanrı'nın gözünün içine bakmak olacak şey değildi.

* Brüksel'de bir çeşmede bulunan bronz "işeyen çocuk" heykeli (ç. n.)

Üzerinde beyaz bir elbise, başında gelin gibi bir tül ve beyaz güllerden bir taç var. Annem Komünyon töreninde. Bir Saint-Sulpice gravürüne benzeyebilirdi. Ama hayır, gözlerini vecde gelen azize Teresa gibi gökyüzüne doğru kaldırmamış. Hiç etkilenmemiş gibi doğruca karşıya, fotoğraf makinesine bakıyor. Böyle kılık değiştirmiş bir halde orada bulunmasına şaşırmışa benziyor.

Orada ama tam olarak değil, çoktan biraz başka bir yerde.

On yıl sonra gelinliğiyle olacak.

O zaman daha ciddi olacak.

Tanrı'yla mal ayrılığı rejimindeydi.

Annemin babasının adı Camille Delcourt'du. Büyük annemiz onun ikinci karısıydı. İlki ölmüş, adı Flore'muş. Büyükannemizin kız kardeşiymiş. Dedem ailede kalmak için baldızıyla evlenmiş. Buharlı lokomotif kondüktörüyümüş. Kızı ona tapardı. Büyükbaba nazik biriydi. O devirdeki bütün erkekler gibi bıyığı vardı. Bıyıklarını çektiirdiğimizde gülerdi.

Arras'tan Mareuil'e bisikletle bizi görmeye geldiği günü hatırlarım. Portbagajının üstünde koca bir paket vardı, bizim için bir hediye. Trampet. Annem çok kızmıştı. O sessizliği severdi.

Annem biraz yaşlı bir çiftin kızıydı. O doğduğunda annesi kırk, babası kırk iki yaşındaymış. O devir için yaşlı sayılır. Annemin kendinden büyük iki üvey kardeşi vardı, Roger ve Maurice. Annem tek kız evlat olarak bir çocukluk yaşamış. Ciddi ve neşeli bir çocukmuş, ders notları çok iyiymiş, meraklıymış, sanatı severmiş. Suluboya resim yapar, müziği sever, kitap okurmuş. Mauriac'ı, Maxence Van der Meersch'i, Péguy'i, Verlaine'i, Bernanos'u yutarcasına okumuş.

En çok da hayal kurarmış.